

Meraklısına iki yeni 45'lik plak

michaelkuyucu@gmail.com

Prof. Dr. Michael KUYUCU

damgaweb@gmail.com

Altmışlı yıllarda yaygınlaşan 45 devirli plaklar yetmişlerde yerini 33 devirli plaklara bıraktı. Yetmişli ve seksenli yıllar Türkiye'de plakların en yaygın olduğu yıllar oldu. 45 devirli plaklar dünyada ilk 1949 yılında yayınlandı. RCS Victor adlı firmanın piyasaya sunduğu 45 devirli plakların özelliği bir dakikada 45 kez dönmesidir. Yani bu plak bir dakikada kırk beş kez dönerek dakikalık devrini tamamlamaktadır.

Kırk beşlik plaklarda genel olarak iki tane şarkı yer alır. Bir yüzünde bir şarkı arka yüzünde bir şarkı olmak üzere toplamda iki şarkı yer almaktadır. Bu plak formatı dünyada altmışlı yıllarda çok ciddi satışlar elde etti. Türkiye'de ise yetmişli yıllarda altın dönemini yaşadı.

Ses kalitesi en iyi format 45'lik plak

45'lik plaklarla ilgili çeşitli bilimsel hurafeler de vardır. Bunlardan bir tanesi ses kalitesi en iyi olan plakların 45'lik plak olmasıdır. Tüm plak formatları içinde 45'lik plakların daha parlak ve daha yüksek ses kalitesinde ses verdiği söylenir. Kırkbeşlik plaklar ile ilgili dünya tarihinde yaşanan ilginç bir olay da vardır. NASA'nın 1977 yılında uzayı keşfetmek için gönderdiği Voyager 1 ve Voyager 2 adlı uzay araçlarına birer tane altın kırkbeşlik plak yerleştirildi. Bu plak-

larda Türkçe dahil 55 dilde kısa konuşmalar ve farklı müzikler kaydedilmişti. Bir başka deyişle bu plaklarda dünyadan sesler kaydedilmişti ve plaklar aracılığıyla uzaylılara dost olduğumuzun mesajı iletilmek istenmiştir.

Ben plakları çok severim. 45'lik olsun 33 devirli olsun her türlü plaktan müzik dinlemek büyük zevk veriyor bana. Tabi ki günümüz dijital dünyasında bu biraz emek isteyen bir iş. Spotify, YouTube ve akıllı cep telefonları varken plak dinlemek biraz zahmetli kalıyor. Ama müziği profesyonel bir kulakla dinlemek isteyenler için plak vazgeçilmez bir araçtır.

Türkiye'de kırkbeşlik plaklar seksenlerin başında tedavülden kalktı. Türkiye'de basılan son resmi plağın 1981 yılında yayınlanan Nilüfer'in "Ben Seni Seven Kadın / Kime Küseyim" adlı iki şarkısının yer aldığı Polydor firması tarafından yayınlandığı söylenir. Bunun elbette resmi verisini bulmak çok zor. Ama üç aşağı beş yukarı seksenli yılların başı kırk beşlik plakların ülkemiz müzik piyasasına veda ettiği yıllar olmuştur.

Plak önce kasetlerin sonra da CD'lerin yaygınlaşması ile yok olmaya başladı. Türkiye'de sek-

senlerin sonlarına girerken plak olarak yayınlanan hiçbir albüm kalmadı. Doksanlardan sonra tüm albümler CD ve kaset olarak yayınlandı. Plaklar yavaş yavaş unutulmaya başlandı. Ancak iki binli yıllarla beraber önce ABD'de sonrasında da Avrupa kıtasında ilginç bir şey oldu ve plaklar yeniden moda oldu. Plak satışlarında gözle görülür bir artış yaşandı ve bir yandan sanatçılar önce yeni albümlerini plak olarak yayınlamaya başladı diğer yandan da plak şirketleri daha önce yayınladıkları albümleri plak olarak yayınlamaya başladı. Bu trend Türkiye'ye de geldi ve plak satışlarında gözle görülen kıpırdanmalar yaşandı.

Türkiye'de pek çok solist ve grup albümleri plak olarak yayınladı. Doksanlı yıllarda sadece CD ve kaset olarak yayınlanan albümler de plak olarak yayınlanarak plak formatına girmeyi başardı. Müzik şirketleri yetmişli ve seksenli yıllarda yayınlanan plakların da yeni baskısını yayınlamaya adeta bir plak cümbüşü yaşattı.

İki özel 45'lik plak

Yayınlanan plaklar içinde çok orijinal fikirler ve projeler de yer alıyor. Bunlar Hakan Tuna ve Acil Servis'in plakları oldu. Hakan Tuna ve Acil Servis şarkılarını 45'lik plak formatında yayınlamaya çok güzel bir ilke imza attı. Uzun yıllar sonra Türkiye'de ilk kez yeni bir müzik projesi kırkbeşlik plak olarak yayınlandı.

Hakan Tuna İngiltere'de yaşayan bir müzisyen. Anadolu rock motifleri ile retro müziği buluşturan çok orijinal bir soundu var. Önce Türkiye'de müzik üretmiş ama o da Türk müzik endüstrisinin Unkapanı zihniyetinden payına düşeni almış ve mücadele etmiş. Mücadelenin sonunda sesini duyurmayı başarmış ama daha sonra İngiltere'ye giderek müzik çalışmalarına orada devam etmiş.

AJDA KLASİĞİ YİNE PLAK OLDU

Hakan Tuna 2024 yılında "Fly Butterfly" ve "Sinek Lokanta" adlı iki yeni şarkısını hem dijital müzik platformlarına sundu hem de 45'lik plak olarak yayınlamaya çok orijinal bir işe imza attı. Hakan Tuna bu plağında çok güzel bir sürprize de imza atarak Ajda Pekkan klasiği "Baksana Talihe" adlı şarkının müziğine İngilizce sözler yazarak yeniden seslendirdi. "Fly Butterfly" adını verdiği bu coverda retro bir düzenleme yaptı ve ortaya dört dörtlük bir şarkı çıktı. Plağın arka yüzünde tamamen akustik bir düzenlemeye sahip enstrümantal "Sinek Lokanta" adlı şarkısına yer verdi. Her iki şarkı da çok kaliteli ve her şeyden önemlisi çok iyi kaydedilmiş buram buram yetmişler kokan şarkılar. Böyle retro bir sounda da bir de 45'lik plak yakıştırdı. Nitekim de öyle oldu ve Hakan Tuna bu iki teklisini 45'lik plak olarak yayınladı.

Bu yıl kırkbeşlik plak yayınlayan bir diğer proje de Acil Servis grubunun projesi oldu. Acil Servis Abdullah Baş'ın koordinatörlüğünde çalışmalarına devam eden beş kişiden oluşan kaliteli işlere imza atan bir grup. İlk 1992 yılında bir araya geldiler. Acil Servis 1996 yılında yayınladıkları "Küçük Adam" adlı ilk albümlerinde yer alan "Bebek" ve "Yusuf Yusuf" adlı şarkılarını yeniden kayıt altına aldılar ve 2024 yılında hem dijital platformlara yayınladılar hem de 45'lik plak olarak yayınladılar.

Plağı Rainbow recordstan yayınlanan Acil Servis 1994 yılında bestelenen bu iki şarkısını otuz yıl sonra yeniden müzikseverle buluşturdu. Acil Servis'in yayınladığı 45'lik plak açılır kapaklı bir plak. Açılan kapağın içinde şarkı sözleri ve şarkı bilgileri yer alıyor. Plağın grafik çalışması mükemmel olmuş kapağı açıp içinden 45'lik plağı çıkarttığımızda renkli basım bir plakla karşılaşıyorsunuz ki bu ayrı mükemmel. Acil Servis olayı abartarak plak kabının içine bir de posterlerini eklemişler. Yani plağı açtığınızda grubun bir de posterini de karşılaşıyorsunuz. Plakların yeniden yayınlanması çok güzel bir olay. Çok ciddi emek isteyen 45'lik plakların yayınlanması alkışı hak eden bir olay. Hakan Tuna ve Acil Servis müzik endüstrisinde çok az kişinin cesaret edeceği bir işe kalkıştı ve büyük emek isteyen bu plakları yayınladılar.

Plak dinlemek özel bir duygu katar kulaklara. O plağı alıp tozunu temizleyip, pikaba koyup

iğnesini elinize alıp plağın üstüne bırakmak emek isteyen bir eylem. Her emek isteyen eylem gibi müziğe de hakkını veren ve onu özel kılan bir eylem. Ben bu iki plağı çok beğendim. Günümüzden güncel bir nostalji yaşadım. Bu tür çalışmaların artması en büyük dileğim. Hakan Tuna ve Acil Servis'in bu 45'lik plaklarını almak isteyenler ve bu plakları nereden bulabilirim diye merak edenlere bir de adres vereceğim. İkisini de <https://www.rainbow45records.com/> web sitesinden edinebilirsiniz.

